

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
இலங்கை மத்திய வங்கி
CENTRAL BANK OF SRI LANKA

බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
வங்கியல்லா நிதியியல் நிறுவனங்களின் மேற்பார்வைத் திணைக்களம்
DEPARTMENT OF SUPERVISION OF NON-BANK FINANCIAL INSTITUTIONS

අංක 30, ජනාධිපති මාවත, කොළඹ 01, ශ්‍රී ලංකාව
இல. 30, சனாதிபதி மாவத்தை, கொழும்பு - 01, இலங்கை
No. 30, Janadhipathi Mawatha, Colombo 01, Sri Lanka

යොමු අංකය: 24/10/001/0019/005

2022 නොවැම්බර් 29

ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන්
 බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්

මහත්මයාණනි/මහත්මියනි,

තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ

සියලුම බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සඳහා අදාළ වන තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ මේ සමඟ අමුණා ඇත.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2019 වසරේ දී ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා වන පෙර දැක්මට අනුකූලව බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්වල තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු සඳහා මුල් පිරීමට පහසුකම් සැලසීමේ අරමුණ ඇතිව, තිරසාර ආර්ථිකයක වැදගත්කම සහ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්වල තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු සඳහා පාලන සහ අවදානම් කළමනාකරණ රාමුවක් සැපයීමේ අවශ්‍යතාව සලකා බලමින් මෙම මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කෙරේ.

පහත අමුණා ඇති මෙම මාර්ගෝපදේශ අදාළ සියලුම නිලධාරීන් වෙත සන්නිවේදනය කරන ලෙසටත්, මෙම මාර්ගෝපදේශ මඟින් නියම කර ඇති අවශ්‍යතා ක්‍රියාත්මක කරන ලෙසටත් සියලුම බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් වෙත මෙයින් දැනුම් දෙනු ලැබේ.

මෙයට විශ්වාසී,

ආර්.එම්.සී.එච්.කේ.ජයසිංහ මහත්මිය
 අධ්‍යක්ෂ

ඇමුණුම්: තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ

තීරසාර මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ

1. හැඳින්වීම

- 1.1 එක්සත් ජාතීන් විසින් නියම කරන ලද තීරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක ළඟා කර ගැනීම සඳහා කැපවීමේ අවශ්‍යතාවය සහ හරිත, සර්ව සහභාගීත්වයක් සහිත සහ තුලිත ආර්ථිකයක් කරා ශ්‍රී ලංකාව ගෙන යෑමේ අවශ්‍යතාව සලකා බැලීමෙන් අනතුරුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2019.04.10 වන දින තීරසාර සංවර්ධනය සඳහා වන පෙරදැක්ම (පෙරදැක්ම) ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. මෙම පෙරදැක්ම මගින් මූල්‍ය නියාමයකයන් සහ මූල්‍ය ආයතනවලට ඔවුන් මූල්‍යනය කරන ව්‍යාපෘති හා ආශ්‍රිත පාරිසරික, සමාජීය සහ පාලන අවදානම් සාර්ථකව කළමනාකරණය කර ගැනීම සහ හරිතවත්, දේශගුණික වශයෙන් හිතකර සහ සමාජීය වශයෙන් සර්ව සහභාගීත්වයක් සහිත ව්‍යාපාර සඳහා සහාය ලබා දීමට වඩා පුළුල් මඟපෙන්වීමක් සැපයෙයි.
- 1.2 තවද, ශ්‍රී ලංකාවේ තීරසාර මූල්‍ය කටයුතු සඳහා වර්ගීකරණ සහ මිනුම් පද්ධතියක් පිහිටුවනු ලබමින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2022.05.06 දින ශ්‍රී ලංකා හරිත මූල්‍ය වර්ගීකරණය (වර්ගීකරණය) පිහිටුවන ලදී.

2. මාර්ගෝපදේශයන්හි අරමුණ

- 2.1 මෙම පෙරදැක්මට අනුකූලව බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්වල තීරසාර මූල්‍ය කර්තව්‍යයන් සඳහා පහසුකම් සැලසීමේ අරමුණ ඇතිව, තීරසාර ආර්ථිකයක වැදගත්කම සහ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්වල තීරසාර මූල්‍ය කටයුතු සඳහා පාලන සහ අවදානම් කළමනාකරණ රාමුවක් සැපයීමේ අවශ්‍යතාව සලකා බලමින් මෙම මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කෙරේ.

3. අදාළත්වය

- 3.1 මෙම මාර්ගෝපදේශ සියලුම බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සඳහා අදාළ වේ.

4. පෙරදැක්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ (අධ්‍යක්ෂ) වෙත වාර්තා කිරීම

- 4.1 බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් එහි ක්‍රියාකාරී සැලැස්මෙහි දී ඇති කාල රාමු අනුගමනය කරමින්, පෙරදැක්ම ක්‍රියාත්මක කළ යුතු වේ.
- 4.2 2011 අංක 42 දරන මුදල් ව්‍යාපාර පනතෙහි 15 වන වගන්තිය මගින් අධ්‍යක්ෂ වෙත පැවරී ඇති බලතල යටතේ අධ්‍යක්ෂ විසින් නියම කරනු ලබන ආකාරයන්ට අනුව සහ අදාළ කාල පරාසවල දී බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් ඔවුන්ගේ තීරසාර මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ තොරතුරු සහ ලේඛන අධ්‍යක්ෂ වෙත යොමු කළ යුතු වේ.

5. තීරසාර මූල්‍ය කටයුතු සඳහා හඳුනාගත් ප්‍රමුඛතා අංශ

- 5.1 මෙම වර්ගීකරණය (ඔබ්බෙපහ) මගින් තීරසාර මූල්‍ය කටයුතු සඳහා පහත ප්‍රමුඛතා අංශ හඳුනා ගැනේ.
  - අ) වන වගාව සහ දැව නිෂ්පාදනය;
  - ආ) කෘෂිකර්මය;
  - ඇ) කර්මාන්ත;
  - ඈ) විදුලි බල උත්පාදනය, සම්ප්‍රේෂණය සහ බෙදා හැරීම;
  - ඉ) ජල සැපයුම, ජලාපවහන සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය;
  - ඊ) ඉදිකිරීම්;
  - උ) ප්‍රවාහනය සහ ගබඩාකරණය;
  - ඌ) සංචාරක කර්මාන්තය සහ විනෝදාස්වාදය;
  - ඍ) තොරතුරු සහ සන්නිවේදන තාක්ෂණය;

- සා) මූල්‍ය සේවා (කෘෂිකර්මය සහ සංචාරක කර්මාන්ත කටයුතුවලදී දේශගුණික වශයෙන් ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ඉහළ නැංවීම සඳහා දැරිය හැකි ආකාරයේ රක්ෂණාවරණ සැපයීමට පහසුකම් සැලසීම); සහ
- සා) ගැස්, වාණිජ, වායු සමීකරණ සැපයීම, ස්ථිර භූගත කාබන්ඩයොක්සයිඩ් ගබඩාකරණය, හයිඩ්‍රජන් ගබඩාකරණය වැනි අනෙකුත් කටයුතු

5.2 බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විසින් තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු සඳහා අරමුදල් පිරිනැමීමේ දී සහ එම කටයුතු පිළිබඳ වාර්තා කිරීමේ දී, එම කටයුතු ඉහත ප්‍රමුඛතා අංශවලට වෙන්කොට හඳුනා ගැනීමට සහ වර්ග කිරීමට වර්ගීකරණය භාවිත කළ යුතු වේ.

5.3 බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විසින් තිරසාර කල්බදු නිෂ්පාදිත ඇතුළුව, තිරසාර ඉතුරුම් නිෂ්පාදිත සහ තිරසාර ණය නිෂ්පාදිත ඵලදායීවීමට දිරිමත් කෙරේ.

5.4 හරිත සහ සමාජීය වශයෙන් සර්ව සහභාගීත්වයක් සහිත ව්‍යාපෘතිවලට සහාය දැක්වීමට සහ අවශ්‍ය පරිදි මාර්ගෝපදේශන සහ මෙහෙයුම් උපකරණ නිකුත් කිරීමට බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් දිරිමත් කෙරේ.

6. තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු/මුදල් පිරිමි සඳහා වන පාලන රාමුව

6.1 බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් තුළ සිදු වන තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු සාර්ථකව සහ කාර්යක්ෂමව අධීක්ෂණය කිරීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය දිරිමත් කෙරේ.

6.2 බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විසින් පහත කරුණු ඇතුළත් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද තිරසාර මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කළ යුතු වේ:

- අ) තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු ක්‍රියාත්මක කරන අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ සහ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරීත්වයේ පැහැදිලි භූමිකාවන් සහ වගකීම්;
- ආ) පාරිසරික, සමාජීය සහ පාලන අවදානම් සහ තිරසාර මූල්‍ය කටයුතුවලට අදාළ අවදානම් හඳුනා ගැනීම සහ කළමනාකරණය; සහ
- ඇ) තිරසාර මූල්‍ය කටයුතුවල ප්‍රගතිය මැනීම සඳහා පරාමිතීන් සහ මිනුම්.

6.3 අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල විසින් සපයන මාර්ගෝපදේශයන් යටතේ, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගමෙහි ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී සහ අදාළ ප්‍රධාන වගකිවයුතු පුද්ගලයන් විසින් පහත කරුණු තහවුරු කරනු ලැබිය යුතුය:

- අ) බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විසින් තිරසාර මූල්‍ය කටයුතුවලට අදාළව ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ප්‍රතිපත්ති, උපකරණ, මිනුම්, මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලි සහ පාලන අවම වශයෙන් වාර්ෂිකව සමාලෝචනය සහ යාවත්කාලීන කෙරෙන බව සහ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්වල අනෙකුත් අදාළ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ග සමඟ ඒකාබද්ධ කර ඇති බව.
- ආ) තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ කළමනාකරණය සඳහා ප්‍රමාණවත් සම්පත්, නිපුණතා සහ විශේෂඥභාවය වෙන් කර ඇති බව.
- ඇ) ව්‍යාපාර ඒකකවල කාර්යභාරයන් සහ වගකීම් සහ තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු ආශ්‍රිත අවදානම් කළමනාකරණය කිරීමේ කාර්යයන් පැහැදිලිව දන්වා තිබීම; සහ
- ඈ) තිරසාර මූල්‍ය කටයුතුවලට අදාළව ප්‍රගතිය සහ සැලකිය යුතු ගැටලු පිළිබඳව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත කාලීනව දැනුම් දෙන බව තහවුරු කිරීම.

7. අවදානම් කළමනාකරණය

- 7.1 බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් ඒවායෙහි මෙහෙයුම්වල ස්වභාවය, පරිමාණය, සංකීර්ණභාවය සහ අන්තර් සම්බන්ධතාවය සලකා බලමින්, පාරිසරික, සාමාජිකය සහ පාලන අවදානම් සහ තිරසාර ව්‍යාපාර කටයුතුවලට අදාළ අවදානම් හඳුනා ගැනීම සහ සමීක්ෂණය කිරීම සහ එවැනි අවදානම්වල වැදගත්භාවය සහ ප්‍රමාණාත්මකභාවය තක්සේරු කිරීම කළ යුතුය.
- 7.2 බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විසින් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගමෙහි සමස්ත අවදානම් කළමනාකරණ රාමුවට හඳුනාගත් පාරිසරික, සමාජීය සහ පාලන අවදානම් ඇතුළත් කළ යුතුය.
- 7.3 බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විසින් හඳුනාගත් අවදානම් අවම කිරීමට සඵලදායී අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රියාමාර්ග සහ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පාරිසරික, සාමාජීය සහ පාලන අවදානම් කළමනාකරණය සමස්ත තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට ඇතුළත් කිරීම සිදු කළ යුතුය.

8. ශක්‍යතාවය ගොඩනැඟීම සහ නවෝත්පාදනය

- 8.1 අ) අභ්‍යන්තර සහ බාහිර පුහුණු කිරීම් ඔස්සේ එහි කාර්යමණ්ඩල සාමාජිකයන්ගේ පාරිසරික, සමාජීය සහ පාලන අවදානම් කළමනාකරණ කුසලතා සංවර්ධනය කිරීමට;
    - ආ) තිරසාර මූල්‍ය ආශ්‍රිත කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමට අභ්‍යන්තර විශේෂඥභාවය සංවර්ධනය කිරීමට හෝ එවැනි ක්‍රියාත්මක කිරීමක් සඳහා සුදුසු පරිදි තිරසාර මූල්‍ය වෘත්තිකයෙකු/ වෘත්තිකයන් සේවයෙහි යෙදවීමට; සහ
    - ඇ) පාරිසරික ආතති පරීක්ෂාවෙහි සහ අවස්ථා විශ්ලේෂණයෙහි විශේෂඥභාවය සංවර්ධනය කිරීමට
- බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් දිරිමත් කෙරේ.

9. අනාවරණය සහ වාර්තාකරණය

- 9.1 බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විසින් ඒවායෙහි වාර්ෂික වාර්තා මඟින් තිරසාර මූල්‍ය කටයුතුවලට අදාළව පහත තොරතුරු අනාවරණය කළ යුතුය:
  - අ) තිරසාර මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති සහ කටයුතු පිළිබඳ සමස්ත විග්‍රහයක්;
  - ආ) හඳුනාගත් පාරිසරික, සාමාජීය හා පාලන සහ තිරසාර මූල්‍ය ආශ්‍රිත අවදානම් සහ ආශ්‍රිත බලපෑම් අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග
  - ඇ) වර්තමාන සහ යෝජිත ආයෝජනවල සහ ව්‍යාපාර කටයුතුවල පාරිසරික සහ සමාජීය බලපෑම;
  - ඈ) මිලග වර්ෂය සඳහා වන පෙරදැක්ම සහ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම ඇතුළුව තිරසාර මූල්‍යය ආශ්‍රිත කටයුතුවල ප්‍රගතිය
  - ඉ) තිරසාර මූල්‍ය ආශ්‍රිත කටයුතු සඳහා රැස් කළ සහ තිරසාර මූල්‍ය සම්බන්ධ කටයුතු සඳහා වෙන් කළ වාර්ෂික සහ සමස්ත අරමුදල් ප්‍රමාණ
- 9.2 බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විසින් ගෝලීය වාර්තාකරණ මූලිකත්වය සහ දේශගුණය ආශ්‍රිත මූල්‍ය අනාවරණය කිරීම් පිළිබඳ කාර්යසාධක බලකායෙහි නිර්දේශයන් වැනි ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පිළිගත් වාර්තාකරණ රාමු භාවිත කරමින් නව ව්‍යාපාර කටයුතුවලින් ඇති වූ පාරිසරික සහ සමාජීය බලපෑම අනාවරණය කළ යුතු වේ.